

REDAKTIONELT

Siden Massekultur & Medier med sit først nummer i 1981 introducerede den kommunikationspolitiske debat i lyset af den hastige udvikling inden for informationsteknologien og de elektroniske massemedier og under indtryk af den da nys nedsatte Mediekommision, har vi været vidne til en stadig mere omfattende debat om mediernes fremtid i Danmark.

Med dette sidste nummer af Massekultur & Mediers 2. årgang tager vi fat i en række elementer af den standende diskussion om mediernes indflydelse og forskningen omkring nye medier.

Massekultur & Medier 6/1982 er således nok et blandet nummer, men med en væsentlig fællesmængde af problemstillinger.

I debatten om Danmarks Radios fremtid, et eventuelt tv-2, Nordsat m.v. har det ofte været fremhævet, at specielt tv fra BRD truede dansk tv-kulturs egenart, og at man derfor måtte øge satsningen på danske tv-programmer

I artiklen "Vesttysk tv" redegør Mikael Westergaard-Nielsen for strukturen i de vesttyske tv-stationer ARD og ZDF.

Oprindeligt har den vesttyske radio- og tv-struktur sin baggrund i efterkrigstidens genopbygning under fransk, engelsk og amerikansk overopsyn. Hensigten med at opsplitte radio (og senere tv) i landbaserede selskaber var at undgå en statsintegreret medie-molok der ligner det 3. riges.

Westergaard-Nielsen påpeger imidlertid, at der for tv's vedkommende i stigende grad er tale om, at to store programmer (I og II) kæmper om seernes gunst for at fastholde den reklameindtægt som udgør henholdsvis 29 og 45% af de samlede indtægter.

Stik imod verserende offentlige påstande om fordelene ved vesttysk reklame-tv's blokprincip vises det, hvordan programpolitikken på de to kanaler, der fra starten skulle koordineres og give større valgmuligheder, i lighed med fx. de engelske forhold, mere og mere udvikler sig til at blive underholdningsfjernsyn med den

konsekvens, at "tungere" programmer henvises til program III eller de dårlige sendetider.

Af de i alt 64 timers vesttysk tv, som tilbydes godt en tredjedel af den danske befolkning, er en væsentlig del, specielt i den gode sendetid, derfor "reklameprogrammernes" underholdningspakker, som Westergaard-Nielsen påpeger i realiteten udgør mellem 50 og 70% af program I og II's programflade.

Som det også fremhæves af Westergaard-Nielsen, siger en sådan kvantitativ oversigt ikke nødvendigvis noget om den egentlige effekt af forbruget af vesttysk tv.

Artiklen peger derfor på et behov for en grundig, kvalitativ forskning omkring indholdet og forbruget af vesttysk tv i Danmark.

Det samme påpeger Flemming Hansen og Sten Buhl i deres følgende artikel "Tysk tv's rolle i Danmark".

Artiklen præsenterer en række dels allerede kendte og dels for en større kreds nye tal omkring forbruget af vesttysk tv i Danmark. Det repeteres, hvordan Danmarks Radios undersøgelser klart påviser, at adgangen til vesttysk tv indebærer et øget forbrug af tv i almindelighed samt en kraftigere selektion, således at specielt de tunge, kulturelle programmer i dansk tv lider under konkurrencen sydfra. Tilsvarende ses der entydigt underholdningsprogrammer herfra.

Artiklen refererer forsøg på at undersøge, hvorvidt der kan iagttages en generel forskel i holdning til en række spørgsmål alt efter, om man kan se vesttysk tv eller ej. Det har dog ikke været muligt at påvise en sådan mulig forskel.

Dog kan artiklen klart via tal fra A/S Markeds Data vise, at de vesttyske tv-reklamer påvirker mærkevaresalget, således at mærkevarer med reklamer i vesttysk tv har en større markedsandel blandt vesttysklandseere end blandt personer, der udelukkende ser fjernsyn uden disse reklamer.

Selvom Vesttyskland både bogstaveligt og på andre måder mediepolitisk er nærliggende, skal det ikke overses, at med medieindustriens stigende transnationalisering

bliver også lande lidt længere væk pludselig af påtrængende interesse.

Allerede i dag foretager det europæiske rumfartssamarbejde (ESA) i samarbejde med European Broadcasting Union forsøg med satellit-tv via forsøgssatellitten OTS. Om man måtte nedtage signalerne, ville man bl.a. have mulighed for at følge de franske prøve-programmer (sammen med mange andre landes).

Frankrig rykker således nærmere i forbindelse med de planlagte satellitter, men også af mange andre grunde er dette land af interesse.

Dette redegør Ralf Pittelkow for i sin artikel "Frihedens Time? Den franske venstreregerings radio/TV-reform". Her gennemgås den række af ændringer specielt fransk radio og TV er undergået de senere år, frem til en større reform, der netop er vedtaget i forbindelse med den nye regerings tiltræden. Det er af interesse at følge den franske udvikling fra en overordentlig centralistisk struktur til en øget decentralisering af såvel de nationale ætermedier som oprettelsen af helt nye medieformer, nemlig de såkaldte frie radioer eller lokal-radioer, som i øjeblikket blomstrer næsten ubehersket på båndet mellem 88 og 108 MHz, og som nu forsøges legaliseret i en koordineret frekvenstildeling. Som nævnt er Frankrig aktuell i forbindelse med sine egne satellitplaner såvel som nationens reservation overfor andre satellitter, men væsentligt er det også at være opmærksom på artiklens sidste tema, nemlig den voldsomme satsning på den nye informationsteknologi. Sådan må det være i det land der "opfandt" begrebet "telematik", og en løbende orientering af den franske udvikling vil derfor være påkrævet.

Mens Frankrig med brask og bram satser på at etablere forsøg med den nye teknologi, er tilsvarende danske planer først i sin vorden. Først fra efteråret 1982 kan lokalradio og -tv-forsøgene igangsættes, og først i begyndelsen af 1983 regner Mediekommissionen med at have en betænkning klar vedrørende evt. etablering af et dansk bredbåndsnet. Imidlertid er det ikke for tidligt at overveje, hvordan eventuelle forsøg med den mangfoldighed af tjenester, et integreret netværk vil muliggøre, kan organiseres.

Et oplæg hertil gives i nummerets sidste artikel af Lars Qvortrup og Åge Edvardsen, der gør status over den aktuelle teoretiske og politiske diskussion

omkring de nye kommunikationsteknologier. Artiklens væsentligste pointe vedrørende den standende diskussion er, at såvel teknologioptimismen som teknologipessimismen opererer på gammelkendte boldgader som går i direkte linie til Kant og Rousseau. Det er artiklens påstand, at man via den tilsyneladende forskel på teknologioptimisternes kantesianske fornuft og rationalitetstro og teknologikritikernes rousseauianske enten behovsnormativistiske eller forfaldshistoriske pessimisme reformulerer et gammelkendt diskussionsparadigme, om hvilket allerede Georg Lukacs viste, at det udelukker sig selv fra at drage de fremadrettede konsekvenser, som det ellers i den gensidige kritik lægger op til.

Det påpeges i artiklen, at en analyse af informationsteknologien ud fra en sådan position er forkortende i sit perspektiv, og lukker af for de muligheder, teknologien implicerer, og de håb og visioner den også udspringer af.

Teknologien kan ikke betragtes isoleres som et produkt af entydige interesser (teknokratiet), men skal ses som et sammenhængende teknologisk og i sidste instans socialt netværk af betingelsessammenhænge. Derfor kan den udfordring, som informationsteknologien er, kun tages op i form af såkaldte sociale eksperimenter som forfatterne med Ernst Bloch benævner det formidlede nye.

Udover at være oplæg til egentlige, omfattende eksperimenter med informationsteknologien peger artiklen på det farlige i at forskanse den politiske diskussion i en søgen efter det éntydige i almindelighed og i særdeleshed på et tidspunkt, hvor i virkeligheden ingen har noget empirisk fundament under fødderne.

Generelt peger alle nummerets artikler derfor dels på en stadig mere påtrængende udvikling inden for det elektroniske medieområde og dels på et tilsvarende øget behov for kvalitativ forskning af såvel indhold som organisation, finansiering og anvendelsesformer.

Som bekendt har perspektiverne omkring en snart stærkt øget konkurrence på tv-området sat sig sine spor i den danske debat såvel i offentligheden som i Danmarks Radio.

Kravet om mere tv, i form af en ekstra kanal og i form af flere danske programmer

samt en almindelig accept af en delvis reklamefinansiering i befolkningen, har længe været faste dagsordenspunkter i medierne.

Sammen med en også internt baseret kritik af Danmarks Radios funktionsmåde har dette betydet anledning til selvransagelse i det store hus, som bl.a. har resulteret i en kraftig satsning på flere egenproduktioner og en ændring i produktionsgangen for tv-produktioner.

Med udgangspunkt heri introduceres fra og med dette nummer af Massekultur & Medier en ny rubrik "Dokument", hvor det er tanken at optrykke vigtige artikler, dokumenter, notater osv.

Vi starter med denne gang at præsentere den meget omtalte "McKinseyrapport", som på foranledning af Danmarks Radios driftsledelse blev udarbejdet af firmaet McKinsey-Consultants med henblik på en effektivisering inden for fjernsynsproduktionen.

Rapporten er kun et oplæg, men fik, udover en heftig offentlig debat, til følge, at driftsledelsen udarbejdede en aktionsplan for at øge egenproduktionen. Denne aktionsplan er også optrykt i "Dokument". De optrykte dokumenter har historisk interesse og er af de fleste også kun kendte via mediernes omtale. Derfor bringes de her som optakten til næste nummers "Dokument", der vil omhandle den nyeste opfølgning i DR, nemlig udarbejdelsen af en udviklingsplan for 1984-87.

På gensyn i næste årgang.

Redaktionen.

Redigeringen af dette nummer er afsluttet den 4. oktober 1982.

RETTELSE

I forbindelse med M&M 4/1982 beklager redaktionen, at der i Peter Harms Larsens artikel "Kunsten af kommunikere til børn gennem radio og tv" på side 51 har indsneget sig en fejl, idet følgende tekst før sidens indrykkede punkter nederst var faldet ud:

Ud fra analyserne og kritikken formulerede jeg en række "tommelfingerregler" for hvordan man skulle gøre som producer, hvis man ville "kommunikere med sådan nogen som Nana" gennem radio og TV. De følger her:

Redaktionen undskylder det skete og beklager at rettelse af tekniske årsager først fremkommer nu.